



# Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

## Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

**Danskernes Historie Online** er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

### Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

### Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

### Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>





F. Richards del - H. Jensen lit.

C. A. Reitzels Forlag.

Em. Beerenen & C<sup>o</sup> Lith. Inst.

LEKKENDE  
för Lekkinge, i Sjælland, opført 1838.



# L E K K E N D E

för Lekkinge, i Sjælland, opført 1838.



Lekkinge i Øster Egtsborg Sogn, Baarsø Herred i Præstø Amt, midtvejs imellem Vordingborg og Præstø, ligger i Ufanten af en betydelig Skovstrækning paa den sydlige Skraaning af en Heiderbyg, hvorfra man nyder en vild Udsigt, især imod Sydøst, først over Ladegaarden, dernæst over rige Marker, Enge og Skove, Hovedgaarde, Bønderbyer og enkelte Gaarde indtil Biet naaer Havet og Møen, medens det skotte Kulsbjerg, der har en Høide af 368 Fod, hæver sig lige imod Syd med sine skovklædte Klæde og dellige Udsigter. Kunns saa Gaarde her i Landet have en saa yndig Beliggenhed, idet Natur og Kunst forene sig for at frembringe noget Uædvandligt, hvortil den nye Hovedbygning med sin hertillands ufærdvanlige Bygningsstil ganske passer, saa at man ikke let bliver træt af at betragte dette lille Paradiis. Tidligere laae Hovedbygningen, som bestod af maadeligt Bindingsværk, nede ved Ladebygningerne, men Gaardens nuværende Eier nedrev den og opførte hosstaaende smukke Bygning i Haven hvorefter oppe paa Bakken, hvorved det amphitheatralt opsigende Jordsmøn gav ham Leilighed til at forstaae sin nye Gaard en Beliggenhed, der højer sin Lige.

Lekkinge hørte tidligere til Sjællands Bispestols Befordelser og var vel undertiden forlehuet bort, men bestyredes dog i Almindelighed paa Regnskab af en Foged og henhørte til det Gode, hvis Indtægter vare henlagte til Bispebyens Fædebuur. Det var i en ældre Tid ingenlunde noget ubetydeligt Lehn, men man hører dog kunns lidet dertil, formodentlig fordi det i Almindelighed laae til Fædeburet, thi de egentlige anseelige Bispelehn finder man ellers hyppigt nævnedes. I Bispestolens Jordebog af 1370 opregnes Fogeriet Lekkinge med hele sit anseelige Tilleggende, nemlig alt Bispestolens Gode i Baarsø og Hammer Herreder, hvilket udgjorde følgende:

Lekkinge Hovedgaard, to hele Bools Jord foruden Rod 1) og Drnum 2). Lekkinge By, 18 Gaarde, hvoraf een var øde; af disse havde femten hver en Dre Jord og svarede en Dre Korn (6 Dr. Byg glt. sjællandsk og 4 Dr. 4 Skpr. fynsk eller Nabomaal), een Gaard havde  $\frac{1}{2}$  Dre Jord og svarede  $\frac{1}{2}$  Dre Sæd, een Gaard 2 Skillingen eller Drtuger ( $\frac{1}{2}$  Dre) Jord og svarede 2 Drtuger Sæd, en øde Gaard paa 1 Drtug Jord, svarede 1 Drtug Sæd 3); enhver Gaard paa 1 Dre Korn gav tillige et Sviin. Endvidere 6 bebyggede og 4 øde Gaardsæder, hvilke drev Hovedgaardens Aolng og desuden stude svare 1 Stertling og et Par Høns hver. En Baudmølle gav 4 Pund Mel (16 Dr. glt. sjællandsk, 12 Dr. Nabomaal Maal), havde tidligere svaret 6 Pund Mel. Endvidere Rødvænge Skov, 22 Dter Land i Steenshøed Skov, samt det Halve af Søen Kulsø. Øster Egtsborg 9 Gaarde og 2 Huse med Jord, Rødstofte 10 Gaarde og 1 øde Gaard, hvis Afgift svarede af de andre, Ballebøde 3 Gaarde og en øde Gaard, der nu intet svarede. Beldringe Sogn og By 9 Gaarde, — Hovedgaarden tilhørte ikke Bispestolen, — hvis Marker og Enge leed stor Skade af Vandet fra Tubels Mølle. Mærn Sogn Nørre Mærn By 6 Gaarde, Skalsby 2 Gaarde, Sandvig 16 Gaarde og 4 Gaardsæder, Taageby 4 Gaarde, 2 Gaardsæder, 3 øde Gaarde, Kindvig 18 Brydegaarde, Sægeby 13 Gaarde; Sægeby og Mærn

1) Ryddet Jord, ny opreoven Jord.

2) Jord, der fra Oleibou af har været udlagren fra den almindelige Bymarkt, som senere opbreven.

3) Saabanne øde Gaardes Jorder vare senere ofte bortleide til een eller flere af Bymandene, som da byrkede dem tillige med deres egne, dog ikke her.

# LEKKENDE

for Lekkinge, i Sjælland, opført 1838.

Møller tilhørte ikke Bispeppen, men Mand, der boede paa Kronens Gændom, hvorimod Møllebom og Vandløb vare paa Bispeppens Jord, og gjorde stor Skade paa Marker og Enge; Waadeby — nu opsligt af Hofstinggaard — 2 Gaarde og en øde Gaard; Allersløv Sogn Gjerdered 1 Gaard; Eskiblinge Sogn Smidstrup 7 Gaarde og Egebjerg 2 Gaarde, ialt 119 Gaarde, 10 Gaardsfæder, 8 øde Gaarde og 4 øde Gaardsfæder i Waars Herred, hvoraf Afgiften var 95 Mark 2 Dæer og 5 Øret, hver Mark 1) regnet for 10 Skilling hylst, 79 Pund Korn (349 Tdr. Byg sjællandsk Maal), 4 Pund (16 Tdr.) Meel, 1 1/2 Td. Smør, 47 Sviin, 113 Lam, 226 Gjøds og 250 Par Høns. Deuden oppebæres til Lekkinge Bispetienden af 26 Sogne i Waars og Hammer Herreder samt endelig al den Told, der falder i Havneene Rindvig og Sandvig, hvilken tilhørte Bispestolen. Af Hammer Herred horte under Lekkinge: i Kastrup Sogn 6 Gaarde i Dreby, 6 Gaarde i Steensbjerg, 1 Gaard og 2 Gaardsfæder i Study, Møelbjerg, som var øde og nu ikke mere er til; i Kjøng Sogn og By 2 Gaarde, Koftræde 6 Gaarde, Soins 34 Gaarde, Ånø 4 Gaarde 2), Dybby 2 Gaarde 3), Vester Egtsborg Sogn 28 Landbøs og 4 Brydegaarde, Mørupgaard med en øde Mølle, Hammer Sogn og By 4 Bøl og 9 Ørtuger Jord, Udby Sogn Grumløse 10 Gaarde, tilfammen omtrent 111 Gaarde og 2 Gaardsfæder, eller ialt til Lekkinge Lehn 230 Gaarde og 12 Gaardsfæder foruden øde Gods; Afgiften af Hammer Herred er desværre ikke opført. Disse to Herreders Beboere svarede desuden i Hælebskaf (Sammeffat) 60 levende Køer, 120 gamle Faar, 2 Køster (160 sjællandske Tønder) Havre og, for at fritages for Sommerhøvet, 4 Tdr. Smør; Enhver, som havde en Piffestude, betalte 1 Td. Høstfild og 1 Skilling Øret eller 14 1/2 s. danst 4), foruden Piffetienden af Sildefangsten, hvilken indbragte 10 Mark Sølv 5). Endelig havde Bispeppen udeliet til Bønderne 24 Køer, af hvilke der svarede 4 Tdr. Smør.

Af Lehnsmænd paa Lekkinge har jeg kun truffet paa Jacob Bjarnsen (Bjørn) 1494, der ellers benævnes til Nielstrup i Fyn; for ham skal Oluf Godov til Skafvelov og Esfjerringe, som levede 1463, have været forlehnet med Lekkinge, dog er dette uvist. — 1499 modte Fogden paa Lekkinge, Søren

Jensen, paa Øster Egtsborg Sogneskærne og fik et Sognevibne angaaende en Kirkegaard i Rødstofte: 12 Mænd „gik ubi et Veraad og kom vel beradede igjen paa Sogneskærnet og vibnede eendragtelig paa deres gode Tro, Sjal og Sandhed, at de aldrig andet mindedes eller spurgt havde end at den Kirkegaard i Rødstofte, som Oluf Mortensen paabøede, havde havt Forfar og Husbondhold af Lekkingegaards Embedsmænd ullet og uskæret i 40 Aar og derover og mere, førend nu Hr. Jørgen Parsberg (Lehnsmænd paa Bordingborg) lod vædelig indføre en anden Bonde paa fornævnte Oluf Mortensen, drev ham ud af Gaarden og tog Gaarden saa bort.“ Lehnsmændene har altsaa ikke villet anerkende Bispestolens Berettigelse til at bortfaste denne Gaard, der rimeligvis svarede sin Landtgilde til Øster-Egtsborg Kirke, da den laac i dette Sogn, men hvad Sagens endelige Udfald blev vides nu ikke. — Bisshop Luge Urne opholdt sig 1517 nogen Tid paa Lekkinge, hvorfra eet af hans Breve er dateret. — Paa Reformationstiden vare Lekkinge og Salts Lehn, som begge hørte til Fædeburet, underlagte en Foged ved Hann Thomaas og gif nu over i Kronens Gie med alt det øvrige geistlige Gods, hvorfors Fogden paa Salts endnu i Stutningen af samme Aar eller Begyndelsen af Aaret 1537 fik sgl. Befaling at overlevere Lekkinge Lehn til Hans Urne, som samtidig dermed fik Følgebrev til Bønderne. Hans Urne eiede ellers Knuthensborg paa Volland, men beholdt Lekkinge Lehn kun til 1539, da det overdroges Kongens berømte Kantstær, Johan Friis til Høstelaar, apit og frit uden af Afgift, dog laante han Kongen 1565 4000 Tøndersvaler derpaa, og fik endnu 14de November 1570 Livsbrev paa Lehn, hvortil desuden lagdes Ørsløv og Komerup Byer, 4 Gaarde i Gærup og Sventrupgaard samt 2 Møller, men Kantstæreren døde allerede den 3de December 1570, hvorefter Rigshofmester Peder Dre fik Lehnsbrev paa Lekkinge, ligesom Johan Friis havde havt det, den 3die Juledag 1570; han blev i denne Egn efterhaanden tillige forlehnet med Jungshoved og Bordingborg og fik 1574 nyt Lehnsbrev paa de kongelige Slotte Bordingborg og Jungshoved med deres Lehn, Lekkinge Lehn, Gøerdrup, Niisby med mere Gods, eiede Gjøsefeld, Holmegaard, Tølose, Røgisømoje, Hjelmsjøgaard med meget mere og er for beramt til her videre at omtales. Han døde 1575 og siden blev Lekkinge ved at være forenet med Bordingborg uden at have nogen sær-sigt Lehnsmænd; 1603 omtales Indtagten af Gaardens Bøl at være 60 Daler (s. Species) og Jordebogens Indtagt af Bøndergjeldet 1037 Rdl. Spec., hvilket er en altsor ringe Afgift til at man kan antage alt det Gods, som anføres under 1370, for endnu at have hørt til Lekkinge Lehn: en stor Deel deraf,

1) 3/4 Lod fint Sølv eller 3 Rbd. 3 Mk. 9 s., Sølvet regnet for 11 Lobigt; hele Pengesammen utgjør 297 1/2 Lod fint Sølv eller 314 Rbd. i vore Penge.

2) Nu en Høvedgaard.

3) Nu afbrudte og øde.

4) 2/3 Lod fint Sølv eller 3 Rbd. 1 Mk. 5 s. efter vore Penge. Sølvet regnet 14 Lobigt.

5) 140 Lod fint Sølv eller 161 Rbd. 5 Mk. 4 s.

# LEKKENDE

för Lekkinge, i Sjælland, opført 1838.

navnlig alle Tiender, maa være bleven underlagt Bordingborg Slot, saa at kund det nærmeste Gods er blevet tilbage; nogen speciel Forbehold berøver er det ikke lykkedes mig at komme paa Spor efter.

Ved Souverainitetens Indførelse ophævedes, som bekendt, Lehnindretningen og Amtmænd ansattes istedetfor Lehnsmændene: Bordingborg Lehn heeb altfaa nu Bordingborg Amt; Leffende vedblev at være en kongelig Veflegaard, hvis Jorder dyrkedes ved Hovet af de nærmest boende Bønder. Den største Deel af Bordingborg Amt, og deriblandt Slotets Ladegaard samt Vedbringe og Leffende, bortforpagtedes 1662—71 til Jens Lauridsen, der kaldte sig Pensionarius over Bordingborg Amt, som han vel egentlig havde i Pant for Penge, han havde laant Regjeringen. — Kong Frederik den Tredie bestemte i sit Testament af 14de November 1665, at der efter hans Død skulde betales hans yngre Søn, Prinds Jørgen, 300,000 Rdl., samt desuden saalænge han levede aarlig 30,000 Rdl., hvilke sidste skulde anvises af Ribe og Kolding Toldsteder; dertil Bordingborg Slot med de tvende Gaarde Vedbringe og Leffende samt alle Amtets Bønder, ligeledes for Livstid og efter hans Død som Livgebing for hans Gemalinde. Kong Christian den Femte oplybte alle disse Forpligtelser og Prindsens Doerskammerer, von Osten, overtog paa hans Vegne Amtet den 1ste Mai 1671; da imidlertid Jens Lauridsen havde endel Restanser tilgode hos Bønderne, ialt 7400 Rdl., overdroges ham Leffendinge og Leffende i de 5 Aar 1671—76. Prindsen bestredede om Sommeren i Bordingborg, hvor han lod opføre et Sommerpallads og stal have store Forskjønninger af Haveculturen i denne Egn, især af Frugtavlens, som han fremfaldte ved at lade Gartnere hært Aar rejse om og plante og pøbe Frugttvæer i Bøndernes Have. Jungshoved Slot og Lehn tilbyttede han sig allerede 1671 af Geheimeraad Christoffer Parsberg for Trydenald, som hans Fader Kongen havde hjemfaldt ham. Bordingborg Amt invarde i Forbeholdstøgt 2451 Hol. Spec., 130 Tdr. Meel, 349 Tdr. Rug, 2093 Tdr. Byg, 1032 Tdr. Havre, i Forpagtning af Slotets Ladegaard 4000 Kroner, af Leffende og Vedbringe rimeligvis ligesaa meget, hvilket udgjør omtrent 26,000 Rdl., Jungshoved Slot og Lehn kan man net regne for 4000 Rdl., hvilket bliver 30,000 Rdl., dertil 60,000 Rdl. af Toldstederne gjør 90,000 Rdl. aarlig i Prindsens Levetid, og desuden 600,000 Rdl. Capital engang for alle! — see dette var en Arveprinds's Appanage dengang, paa en Tid da Pengene havde en saa meget større Værdi og da desuden Landet næsten var ødelagt, og der hvert Aar for Statsrestanser hjemfaldt mange tusende Tønder Hartkorn til Kronen, saa at Tiende-

dommene vare faldne til mindre end det Halve af den Værdi, de havde 50 Aar tidligere, og man for 240,000 Rdl. kunde købe et Grevskab! Souverainitetten har sandelig været meget dyr for Danmark!

Prinds Jørgen rejste 1683 til England og giftede sig med Prindsesse Anna, der siden blev Dronning; hans herværende Besiddelser — thi Danmark spæredes naturligvis ikke noget ved det rige Giftermaal — bestyredes ganske udmærket godt af hans Kammerer, Christian Siegfried von Plessen, senere Geheimeraad og Præsident for Rentekammeret, som af Prindsen aflagdes saa godt at han kunde samle sig en stor Formue, men at Prindsen skulde have overladt ham alle de Penge, han skulde have fra Danmark, er naturligvis en Fabel. Prinds Jørgen døde 1708, hvorefter Bordingborg Amt igjen faldt til Kronen, hvoriimod Dronning Anna som Livgebing beholdt 25,000 Rdl. Species aarlig af Ribe, Kolding, Varde og Ringkjøbing Toldsteder. — Bordingborg Amt forvandlede nu til Ryttergods og fik en ganske anden Bestyrelse end Geheimeraad Plessens, hvilket Bønderne fik at føle, thi, havde der i hans Tid hverken været øde Gaarde eller Restanser, saa blev der nu ingen Mangel paa nogen af Delene. Leffende blev afbrudt og dens Jorder, 44 Tdr. 4 Sph. 3 Fok. 1 Alb. Hartkorn, forvandlede til Rytterfobler og benyttede til at græse Heste paa. Dette vedvarede indtil 1768, da Doerskattedirectionen lod opføre nogle Bygninger paa Stedet og Jorderne udlægge til Sædeland, men 1771 blev det ene Hus igjen afbrudt og Forberne bortforpagtede til Bønderne. Disse blev dog snart fra Herrer forvandlede til Tjenere, thi 1776 folgte Regjeringen alt det herværende Ryttergods og oprettede, for at erholde en højere Kjøbsum, her som overalt en Mængde Hovedgaarde: saaledes blev Leffende igjen til en Herregaard med 51 Tdr. 4 Sph. 2½ Alb. frit Alger og Engs, 6 Sph. 2 Fok. 2 Alb. Skovskylde Hartkorn, hvortil lagdes Udby Cogns Kirkefiende, matriculeret for 25 Tdr. Hartkorn, samt 333 Tdr. 7 Sph. 2½ Alb. Alger og Engs, 3 Tdr. 6 Sph. 2 Fok. 2 Alb. Skovskylde og 2 Tdr. Møllehyld Hartkorn Bøndergods, der naturligvis kom til at gjøre Hovet til den saaledes gjenopstaaende Hovedgaard; Ceremonimester og Kammerherre Frederik Raben købte Leffende Gaard og Gods for 40,520 Rdl. og tillige Vedbringe for 48,000 Rdl. Kammerherre Raben opførte Bygninger paa Leffende, der dog kun var en Forpagtergaard og ikke bestemt til at beboes af Tieren; han blev siden Geheimeraad og hvid Ridder, erholdt ved sin ældre Broders barnløse Død 1819 Tveicommisset Leweyau paa 109,000 Rdl. og forenede dette Navn med sit Familienavn. Efter hans Død i Aaret 1820 dectes Guldferne og den yngste

# LEKKENDE

för Lekkinge, i Sjælland, opført 1838.

Søn, nuværende Hofjægermester Jofias Raben, overtog 1828 Lekkende, hvor han i Mæret 1838 opførte høfstaende smagfulde Hovedbygning efter et Slot, han paa sine Reiser havde feet i Ungarn. Han ægtede 1845 Fruen Sigfriede Krogh, en Datter af Generallieutenant Chriftoffer Krogh, Seierherren fra Dyfsted.

Lekkende Hovedgaard har efter den nye Matrikel 61 Tdr. 5 Skpr. 1 Fod. 1 Alb. Ager og Engs Hartorn med et Areal af 459 Tdr. Land; Gaarden drives af Eieren med en Besætning af 24 Hefte, 120 Køer og 50 Faar. Skovene udgjøre 826 Tdr. Land; Bøndergodset 287 Tdr. 1 Sk. 2 Fod. 1 Alb. Ager og Engs Hartorn, indbefattende 1 Kro, 1 Mølle, 44 Gaarde og 65 Huse; endvidere hører til Lekkende Udby Sogns Kirke og Kirkeiende, matriculeret for 25 Tdr. Hartorn. — Hoberiet bliver afløst i denne Tid for 36 Rbd. pr. Gaard.

I Stoven bag ved Lekkende gaaer en Rød af fire sammenhængende Søer, af hvilke den sidste kaldes Bوندlose Sø; her skal efter Sagnet engang have staaet en Gaard, hvis Eier var ond og ugubelig: til Straf derfor sank Gaarden med alle sine Beboere ned i Dybet, og siden den Tid har Søen ingen Bوند.

På den gamle Bispegaard eller maafee af en endnu ældre Borg fees tydelige Spor i Nærheden af Lekkende; en Mængde Muursteen og Muurbrokker vife Stedet, og Voldene kunne ret godt kjendes, saa at Gaarden altsaa har været befæftet. Den nuværende Hovedbygning staaer paa et Sted, som bærer Minde om endnu langt ældre Tider, thi ved dens Opførelse saavel som ved senere Gravninger i Haven har man stødt paa saa betydelige Samlinger af Menneffebeben, at der ikke kan være Tvivl om at jo talrige Slægter i en fjern Oldtid her ere begravede; eet Skelet laae ganske heelt med en Beenøre i Haanden, der var bøiet tilbage som til Slug.



